

KAUPUNKI

Seppämestari Niemisen käsissä kuuma teräs taipuu kuin savi

- Kansainväliset yhteydet lisäävät ammatin mielenkiintoa
- Taloyhtiöt tilaavat sepiltä portteja ja porraskaiteita

Kyösti Pärssinen
HELSINGIN SANOMAT

► Seppämestari **Jouko Nieminen** pajalta Vantaan Viinikkalasta on vain muutama kilometri Helsinki-Vantaan lentokentälle ja Aviapolis-alueelle. Nokinen ajho ja uusi yritysalue tuntuvat olevan eri maailmoista, mutta oman alansa kansainväliset verkostot ovat tärkeitä myös Niemiselle.

"Olen itse kiertänyt maailmalla opissa, ja kyllä sieltä aina nöyränä tulee takaisin kotiin", Nieminen tunnustaa. Hänellä itsellään on usein harjoittelijoita Euroopasta, ja hän opastaa myös suomalaisia maailmalle.

Jouko Nieminen on myös menestynyt maailmalla. Jokin vuosi sitten hän voitti yli sadan osanottajan kansainvälisen kilpailun ja pääsi suunnittelemaan ja takomaan vesiteostoksen eteläenglantilaisene Farehamin kaupunkiin.

"Toista vuotta meni sen tekemisessä ja pari vuotta meni sen jälkeen toipuessa, kun piti ihmetellä, mitä seuraavaksi teki", Nieminen myhäilee.

Kuuma teräs on kuin savea, näyttää Nieminen malliksi. Sitä voi leipoa tai takoa pienempään tilaan. Yli tuhatsteiseä se on kuin lehtitaikinaa, jota voi käänellä ja väänellä. Lämpötilan pystyy arvioimaan

kuuman raudan punaisesta värisävystä.

Nieminen työskentelee kollegansa **Jarmo Anttilan** kanssa vuokratiloissa yhteisessä Rauta-aika-yrityksessä Vantaan Viinikkalassa.

Kovia seppiä on maailmalla täynnä, Nieminen tietää.

"Saksa on merkittävä maa, sillä siellä perinne ei ole päässyt missään vaiheessa katkeamaan ja sepät ovat erikoistuneet erilaisiin töihin. Perinne on jatkunut myös entisissä itäblokin maissa, Venäjällä, Virossa ja Puolassa. Samoin hyviä seppiä on Britanniassa, jossa julkinen valta tilaa heiltä isoja miljoonatöitä."

"Yhdysvaltojen seppäpiireissä on kova kiinnostus Suomea ja suomalaista mytologiaa kohtaan. Arkkitehti Eliel Saarinen tunnetaan siellä, ja taotut työhän sopivat hyvin Saarisen kansallismanttiseen tyyliin."

Saarinen osasi suunnitella töitä sepille, koska tunsi hyvin sepän työn, toisin kuin moni nykyarkkitehti.

Yhdysvalloissa toimiva seppien yhdistys ABANA eli The Artist Blacksmith's Association of North America järjestää heinäkuussa Richmondissa Kentuckyssa konferenssin, jonne Nieminenkin on kutsuttu luennomaan ja pitämään työpajaa.

"Olin siellä ensimmäisen

KUKA? Mestari

► Alun perin laukaalainen Jouko Nieminen on 42-vuotias ja työskennellyt seppänä vuodesta 1983.

► Seppämestari 1990, josta alkaen taontapaja Rauta-ajan osakas Vantaan Viinikkalassa yhdessä seppämestari Jarmo Anttilan kanssa.

► Savonlinnan Kotiteollisuus-koulu, Taidetekomu M. Viljaisen oppisopimuskoulutus Espoossa, Taideteollisen korkeakoulun koulutuskeskuksen metalliteiden koulutus-ohjelma.

► Vuoden taideseppeä 2000. Palkintoja Saksasta 1991, Puolasta 1997 ja Englannista 1999 (Tipping Scales Farehamin kaupungissa).

► Lukuisia yksityisiä ja ryhmä-näyttelyjä Suomessa ja ulkomailla. Kouluttanut ja luennoinut vuodesta 1987 sekä Suomessa että ulkomailla.

► Luottamustehtäviä koulutustoimikunnissa ja järjestöissä. Sepänalan valtakunnallisen ammattituntotoimikunnan puheenjohtaja vuodesta 1998.

kerran seuraamassa kokousta 1990. Silloin tuntui uskomattomalta, että joskus pääsis sinne esiintymään."

Mutta mistä sepälle löytyy töitä nykymaailmassa?

"98 prosenttia on tilaustöitä. Merkittävimpää ovat portit ja kaiteet, ne pitävät hengissä. Niitä tilaavat yksityiset, taloyhtiöt ja seurakunnat", Nieminen kertoo.

Vanhoissa kerrostaloissa ulakoille on alettu rakentaa uusia asuntoja, ja silloin voidaan tilata vanhan mallin mukaista porraskaidetta uusi pätkä ylös asti. Metri kaidetta maksaa 200 eurosta ylöspäin, ja monimutkainen työ saattaa tulla hyvinkin paljon kalliimmaksi. Taloyhtiöiden portteihin sepät asentavat usein myös automaattikat ja sähkölukot.

Osaimen toista päätän sitten vaikkapa korunkaunis damaskoidusta teräksestä taottu kokkiveitsi.

"Lisäksi olen esimerkiksi nyt juuri tehnyt Hietaniemen kap-

pelein kynttilänjalkoja vanhan mallin mukaan. Teen myös pieniä tilaustöitä. Niiden suunnittelussa menee vain helposti sellaista aikaa, josta ei tule laskutettua viimeisen päälle."

Suomessa on Niemisen arvion mukaan ehkä nelisenkymmentä seppä töillä itsensä elättävää miestä. Ammatti oli jo kuihtua 1970-luvulla, mutta sitten arvostuksen nostamiseksi alettiin tehdä töitä seppä **Kauko Moisio**n johdolla. 1990-luvun lamavuosina oli tiukkoja hetkiä, mutta nyt näyttää paremmalta.

"Kymmenen viime vuoden aikana usko on ollut kovilla moneen kertaan, mutta myös pahimpaan juppiikaan 1980-luvulla jengi saattoi katsoa tosi pitkään, kun kertoi olevansa ammattiltaan seppi."

"Nykyään ymmärretään onneksi jo maksakin käsin tehdystä työstä."

► Rauta-aika, Viinikkalantie 2, Vantaa. www.rauta-aika.com

Seppämestari Jouko Nieminen työskentelee vuokratopajassa Vantaan Viinikkalassa.

Rauta taipuu tekijän käsissä.

Taloyhtiön portti Vuorimehenkadulla on Niemisen töitä.

Taontapaja Rauta-ajan vitriinissä esitellään seppien taidonnäytteitä.

HEIKKI KOTILAINEN / HS